

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2021-1293

22.12.2021

Statens Pensjonskasse

Yrkesskade/yrkessykdom - Yrkesskadeforsikringsloven (YFL)

Dosent på høyskole – alarm – høy lyd - hoppet ut av vindu – arbeidsulykke – yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Forsikrede var på jobb på kvelden, da alarmen ble utløst like før kl. 22. Han hoppet etter hvert ut av et vindu omkring 1,5-2 meter over bakken og brakk benet. Han anførte senere at han måtte hoppe pga. tinnitus, noe selskapet bestred at han hadde på det tidspunktet. Saken reiste spørsmål om hendelsen var en arbeidsulykke. Nemnda bemerket at opplysningen om tinnitus fremkom mange år etter hendelsen og opplysningene om at hoppet var ufrivillig som en følge av tinnitus ble tillagt begrenset vekt i vurderingen. Det å være tilstede på kontoret når en tyverialarmen utløses, kunne videre ikke anses som en usedvanlig påkjenning eller belastning for ansatte i et kontorbygg. Nemnda viste videre til at forsikrede hadde andre handlingsalternativer, og han valgte selv å hoppe ut av vinduet. Forsikrede hadde ikke sannsynliggjort en arbeidsulykke verken etter det markerte eller det avdempede ulykkebegrepet. Nemnda bemerket avslutningsvis at muntlig bevisføring for domstolen bedre kunne ha belyst forholdene rundt selve hoppet, gjennomføringen av hoppet og forsikredes handlingsalternativer. Selskapet ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede (dosent på høyskole, f. 1954) hoppet ut av et vindu etter at alarmen gikk på jobb 20.2.15. I inntakstjournal samme dag fremgikk:

Pasienten var på jobb i kveld, ble sittende utover kvelden og det ble da utløst alarm/tyverialarm på kontoret der han satt. For å komme seg ut måtte han derfor hoppe ut et vindu og ned på bakken. Det var ca 2 meter ned, og han landet på høyre hæl.

...

Høyde: 197 cm

...

Den samme beskrivelsen fremgikk av operasjonsbeskrivelse 2.3.15. Der sto det også at han pådro "seg en Pilon tibiale fraktur".

I skademelding ifm. forbundets ulykkesforsikring 23.9.19 opplyste forsikrede:

Da jeg skulle gå hjem fra kontoret ... like før stengetid kl 22:00, var alarmen allerede slått på. Da jeg kom ut i vestibulen, ble en svært kraftig sirene aktivert. Ytterdøra, heisdøra og gangdører var natthåst, og jeg ble dermed innestengt i en voldsom lyd. Jeg har tinnitus, og hørselen blir derfor varig skadet ved for sterk lyd. Den eneste døra som ikke var låst, var et undervisningsrom i høy førsteetasje. Jeg så ingen annen mulighet enn å hoppe ut av vinduet derfra. Da var jeg uheldig og landet på høyre hæl, og det tåler den ikke. ... Etter min ulykke ble det montert nødutløser for natthåsen på denne ytterdøra ... Det var et sammentreff av uheldige omstendigheter som førte til ulykken. ...

Forsikrede opplyste i brev til selskapet 21.10.19:

Ulykken inntraff idet (han) ble låst inne i bygningen en dag han arbeidet sent.

Alarmen ble utløst idet (han) skulle forlate arbeidsplassen. Lyden var uutholdelig, blant annet grunnet (hans)

tinnituslidelse, og han hadde ingen andre muligheter enn å hoppe ut et vindu for å komme seg vekk. Det vises til at alle dører/utganger, inkludert nødutganger var låst. Idet han hoppet ut vinduet knuste han hælen og har i dag betydelige helseplager.

I brevet fremgikk videre at "Avstanden fra vinduet ned til bakken er fra klagers side anslått til 1,5-2 meter".

Forsikredes arbeidsgiver skrev 15.4.20:

... Byggene låses ikke før kl. 22, og selv om bygget skulle ha vært låst på tidspunktet (han) valgte å forlate bygget, hadde det vært en enkel sak å få ringt nummeret til vaktelskapet og bli sluppet ut. Til orientering pleier vaktelskapet å ha responstid på rundt et kvarters tid.

I skademelding 2.5.20 var det opplyst at skaden skjedde kl. 21:55, mens han arbeidet med dokumentasjon av forskning (som utgjorde 45 % av stillingen).

Jeg skulle forlate arbeidsstedet ... Men alarmen var slått på, selv om arbeidsstedet skulle vært åpent til kl. 22. Sirenen er plassert i gangen ved utgangsdøra. Det innebar en intens og ytterst kraftig lyd rett på øret, anslagsvis 130 db – langt kraftigere enn f.eks. bilalarm. Utgangsdøra var låst, også heisen og døra til trappeoppgangen. Det var ingen nødknapp for å kunne låse opp. Adgangskortet kunne ikke brukes innenfra. (fortsettelse på en senere side).

I teorien skal vaktelskapet komme innen 15 min, men i praksis kan det ta mer enn en halv time. Den eneste måten å slippe unna lyden på, var å hoppe ut av et vindu som kunne åpnes (høy 1. etg.). Da jeg landet på fortauet, hadde jeg intense smerter i høyre bein, og ble kjørt til legevakten. ... Jeg hadde rimeligvis ikke hoppet ut av vinduet dersom det hadde foreligget noen andre muligheter.

I skademeldingen sto det også at forsikrede hadde fått en foreløpig vurdering fra et annet selskap hvor han hadde ulykkesforsikring. Han hadde da fått beskjed om at forsikringen ikke dekket skaden.

Selskapet avsto kravet 16.6.20, under henvisning til at det ikke forelå en arbeidsulykke.

Forsikrede innhentet en spesialisterklæring skrevet av dr. N. 26.6.20, som konkluderte med årsakssammenheng mellom hendelsen 19.2.15 og en invaliditetsgrad på 18 %.

Nav godkjente "BRUDD NEDERST PÅ HØYRE SKINNEBEN" som yrkesskade 18.1.21. Nav så bort fra meldefristen, jf. ftrl. § 13-3 og § 13-14 fjerde og femte ledd.

I journal etter vurdering hos ØNH-lege 9.3.21 sto det:

Økende plaget med hørselstap og tinnitus. ...

Hørseltapet her kommet gradvis. Tinnitus har han hatt i mange år. Han spiller i band, samt har vært på mange konserter, og tenker at mye av hørsel- og tinnitus-plagene kommer av det. Han har skaffet seg støydempende propper til bruk når han spiller, men bruker dem lite fordi de medfører at han ofte ikke hører det han spiller. ...

Tiltak: Det avtales utprøving av høreapparater med maskererfunksjon. Og det søkes i dag om lydpute.

Selskapet opprettholdt avslaget 9.5.21.

I klagen til FinKN 2.6.21 fremgikk følgende om hendelsen:

For en tid siden jobbet jeg mye med en bok, på et kontor i et gammelt bygg ... som høgskolen hadde leid, åpent 06-22. En dag jeg kom ned 21:55, gikk ut av heisen, inn i vestibylen og mot døra, sto alarmen allerede på. Ytterdøra var låst med nattlås, det samme var heisen og trappeoppgangen. Jeg var innelåst i et rom med 130 dB på øret, og jeg har tinnitus som blir permanent dårligere ved slike belastninger. Det kan ta opptil en halv time før vekterne kommer. Men jeg fant et undervisningsrom som ikke var låst, hoppet ut av vinduet og knuste høyre bein. ... Raskt etter denne hendelsen, ble det montert en grønn boks ved nevnte ytterdør, som kan låse opp døra i nødsfall. ...

I klagen var det også opplyst at høyden var 1,5 til 2 meter.

Forsikrede opplyste 20.6.21 blant annet at arbeidsgivers uttalelser ble gitt av en personalkonsulent han hadde hatt konflikt med, og at det ikke ga mening som konsulenten opplyste – at ytterdøren var åpen. Han stilte spørsmål til hva motivasjonen da var for å hoppe ut av vinduet. Det fremgikk også at vakten i ettertid hadde opplyst at han måtte begynne å låse før kl. 22, "fordi han hadde så utrolig mange bygg han skulle låse". Forsikrede hadde aldri tidligere opplevd at ytterdøren hadde vært nattlåst før kl. 22. Han opplyste også at han en gang tidligere ikke hadde vært ute av arbeidsplassen før kl. 22. Det var da i et annet bygg, hvor det var mulig å komme seg ut selv om nattlåsen var på. Han prøvde å vente på og si fra til vakten at det var han som utløste alarmen. Han ga opp etter 30 minutters ventetid. Videre opplyste han at sirenen var "uvanlig kraftig, mye kraftigere enn f.eks. sirener som monteres på innbruddsalarmer i biler/private hjem. ... Jeg fastholder at det ville vært uutholdelig å vente i denne støyen, og i tillegg helsemessig skadelig pga. tinnitus". Han skrev videre:

... Heis og dører ble automatisk låst. Vinduer i resepsjonslokalet kunne ikke åpnes. Eneste utvei på ulykkesdagen viste seg å være et vindu i et tilliggende klasserom, som ikke var låst ...

Nav innvilget ménerstatning gruppe 1, jf. vedtak 8.9.21.

Forsikrede har i det vesentlige anført at ulykken, som skjedde i forbindelse med hoppet/evakueringen ut av vinduet, tilfredsstillende kravene til arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a, med tilhørende praksis og forståelsen av ftrl. § 13-3. Prinsipalt anføres at ulykken oppfyller kravene til det markerte ulykkesbegrepet. Både foranledningen til hoppet, alarmutløsningen og den stressituasjonen lyden innebar, og selve ulykken, hoppet der han landet forkjært, skjedde plutselig og uventet som følge av ytre hending. I Rt-2009-1626 avsnitt 38-39 hvor Høyesterett viser til TRR-2005-1326 hvor Trygderetten gjennomgår en rekke kjennelser angående idrettsskader og oppsummerer med at det legges vekt på "hvilken risiko det er ved den skadeutløsende aktivitet, i hvilken grad aktiviteten inngår i den skadedes vanlige arbeidsoppgaver, hvilken kontroll vedkommende hadde i situasjonen, involvert hastighet og kraft, om vedkommende faller, og hva skadens art kan fortelle om hendelsesforløpet". Disse forholdene taler med styrke for at hendelsen han var utsatt for fyller vilkårene. Skader som skjer som følge av et "ufrivillig" hopp godkjennes som arbeidsulykke, jf. motsetningsvis av Navs rundskriv der det fremgikk at skader som følge av frivillige hopp som utgangspunkt ikke godkjennes med mindre skaden var forårsaket av noe uforutsett. I denne saken skillet hoppet seg fra de frivillige hopp som omtales i rundskrivet, og han var ikke "herre over situasjonen". Hoppet var "ufrivillig" idet han måtte foreta det for å unnsnippe den uutholdelige lyden idet utgangen var låst. Det ble utført i en presset og stresset situasjon, og under - i alle fall subjektiv sett opplevd – tidspress. Han hadde tinnitusplager som gjorde det umulig for ham å oppholde seg i rommet mens alarmen gikk over et tidsrom på 15-30 minutter. Hoppet i seg selv burde vært uproblematisk og ufarlig, men han brakk/knuste ankelen. Skadens art i seg selv taler altså for at det foreligger en arbeidsulykke, i og med at det nødvendigvis må ha skjedd noe uforutsett da han traff bakken. Han må nødvendigvis ha tråkket forkjært på en sten eller landet i et hull i bakken e.l. idet benbruddet ellers ikke ville ha kunnet inntruffet. Skaden tilfredsstillende kravene etter det markerte ulykkesmomentet.

Subsidiært anføres at skaden uansett faller inn under det avdempede ulykkesbegrepet. I Rt-2005-1757 (Skyggekjennelsen) var det i premiss 51 slått fast at vanskelige arbeidsstillinger etc. innebærer at det ikke stilles krav om noen spesifikk ytre hending. Ifølge omfattende rettspraksis skal det tillegges avgjørende betydning om det forelå press eller stress i arbeidssituasjonen. Nettopp slike forhold – den låste døren og den tutende alarmen – skapte en svært presset og stressende situasjon og bragte den ut av hans kontroll med den konsekvens at det forelå en konkret tidsbegrenset ytre hending som medførte en påkjenning eller belastning som var usedvanlig i forhold til det som var normalt.

Når det gjelder opplysningene om at døren ikke var låst, viser forsikrede til at dør og alarm aktiveres i samme prosedyre. Det mest sannsynlige synes å være at døren denne dagen var låst for tidlig, alternativt at han forlot kontoret noe senere enn kl. 22. Det ville vært helt ulogisk og irrasjonelt å velge å hoppe ut vinduet dersom døren var åpen. Når det gjelder selskapets anførsel omkring manglende dokumentasjon på tinnitus, vises til epikrise datert 9.3.21. Uansett anføres at opphold i et rom der en slik alarm går – uavhengig av om man lider av tinnitus eller ei – er uutholdelig. I alle fall gjelder det når man snakker om et tidsrom opp mot 15 minutter. Selskapet har ikke villet medvirke til en rekonstruksjon. Da må selskapet bære tvilsrisikoen for sin egen påstand om at skadelidte – uten besvær - kunne ventet på vekter låste ham ut etter 15 minutters tid. Ellers ble det vist til at selv om selskapet ikke er bundet av Nav, underbygger Navs godkjenning etter dispensasjonsregelen i ftrl. § 13-14 femte ledd at det er tale om en arbeidsulykke.

Uansett vil et alternativt handlingsalternativ (i dette tilfellet å forbli i rommet og vente på vekter) ikke kunne utgjøre en avslagsgrunn. Det kan i høyden utgjøre grunnlag for å konstatere medvirkning, jf. yfl. § 14, men det forutsetter grov uaktsomhet. Det kan åpenbart ikke anses grovt uaktsomt å forsøke å unnsnippe en slik forferdelig lyd ved å hoppe ut et vindu ca. 1,5-2 meter over bakken.

Selskapet har i det vesentlige anført at hendelsen ikke er å anse som en arbeidsulykke etter yfl. § 11. Da han valgte å hoppe, var allerede alarmen i gang. Alarmen kan derfor ikke anses for å ha vært plutselig eller uventet i relasjon til hoppet. For at skaden skal omfattes av det markerte ulykkesbegrepet må den ha oppstått som følge av en plutselig og uventet ytre påvirkning i selve hoppet, jf. Navs rundskriv om frivillige hopp. Det foreligger ikke noen tidsnær dokumentasjon på at han skal ha landet forkjært, men uansett bemerkes at det først er når en forkjær landing skyldes en plutselig og uventet ytre hendelse at en skade ved et frivillig hopp kan anses som yrkesskade, jf. Navs rundskriv. Det foreligger ikke opplysninger om at det skjedde noe galt i landingen bortsett fra selve skaden han pådro seg. Forsikrede har omtalt hoppet som "ufrivillig". Selv om han befant seg i en ubehagelig situasjon, hadde han andre handlingsalternativer enn å hoppe ut av vinduet, f.eks. å vente ca. 15 minutter på å bli låst ut. I dette tidsrommet kunne han ha holdt seg for ørene e.l. for å dempe lyden fra alarmen. Han valgte selv å hoppe ut av vinduet, og dette må derfor anses for å være et frivillig hopp.

Når det gjelder det avdempede ulykkesbegrepet, viser Navs rundskriv at ulykkesmomentet ved det avdempede ulykkesbegrepet ligger i "... en påkjenning som den skadelidte ikke er forberedt på eller ikke kan unngå." Det trekkes også fram at skadelidtes kontroll over situasjonen er blant de momenter som må vektlegges ved vurdering av om det foreligger et ulykkesmoment. I denne saken hadde han som nevnt andre handlingsalternativer enn å hoppe ut av vinduet. Han valgte selv den løsningen som sannsynligvis innebar størst risiko for skade. Selskapet kan da ikke se at det faktum at alarmen ble utløst var en hendelse som faller inn under det avdempede ulykkesbegrepet.

Forsikrede har anført at han har en tinnitus som gjorde det spesielt problematisk å oppholde seg i bygningen mens alarmen gikk, men slike plager er ikke i den medisinske dokumentasjonen i saken. Det eneste dokumentet er etter en undersøkelse seks år etter den aktuelle hendelsen, etter tvist med selskapet oppstod. Man må derfor se bort fra argumentet om at tinnitus gjorde situasjonen spesielt ubehagelig for han.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om hendelsen 19.2.15 var å anse som en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Det er sikker rett at begrepet arbeidsulykke i denne bestemmelsen skal forstås på samme måte som det tilsvarende begrepet i folketrygdloven § 13-3. I denne paragrafens annet ledd defineres dels et markert og dels et avdempet ulykkesbegrep. Vilkåret for det markerte ulykkesbegrepet er at vedkommende utsettes for en plutselig og uventet ytre hending, mens det avdempede ulykkesbegrepet defineres som "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid". I Rt-2005-1757 avsnitt 51 har Høyesterett uttalt at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning".

Det er kravstiller, altså forsikrede, som har bevisbyrden. Det innebærer at det er forsikrede som må sannsynliggjøre at hendelsen 19.2.15 er å anse som en arbeidsulykke.

Begge parter har vist til rundskrivet til folketrygdloven kapittel 13 (R13-00). Rundskrivets pkt. 3.5 omtaler blant annet skader på grunn av hopp, overtråkking mv. Her heter det at "skader ved frivillig hopp ikke godkjennes med mindre skaden er forårsaket av noe uforutsett dvs. når det foreligger et ulykkesmoment." Det er videre uttalt at det foreligger et ulykkesmoment "når det i forbindelse med hoppet inntreffer noe uforutsett, f.eks. at vedkommende faller, snubler, trækker forkjært på en sten eller i et hull i bakken o.l. ...".

Nemnda vurderer først om skaden omfattes av det markerte ulykkesbegrepet. Dette forutsetter at skaden har oppstått som følge av en plutselig og uventet ytre påvirkning i selve hoppet, jf. omtalen av frivillige hopp i Navs rundskriv.

Forsikrede har anført at siden hoppet i seg selv burde vært uproblematisk og ufarlig, så viser skadens art at det må ha skjedd noe uforutsett da han traff bakken. Han må nødvendigvis ha tråkket forkjært på en sten eller landet i et hull i bakken e.l. idet benbruddet ellers ikke ville ha kunnet inntruffet.

Nemnda bemerker at denne type skade både kan oppstå som følge av hendelser som oppfyller kravet til plutselig og uforutsett, og hendelser som ikke oppfyller dette kravet. Skadens art alene sannsynliggjør altså ikke at han f.eks. landet på noe som var uventet for han da han hoppet.

Hvorvidt det faktisk inntraff noe plutselig og uventet i landingen, beror på hva som fremgår av den skriftlige dokumentasjonen. Det foreligger ikke noen tidsnær dokumentasjon som viser at forsikrede landet forkjært eller at det skjedde noe galt i landingen bortsett fra selve skaden han pådro seg. Nemnda finner derfor at det ikke er sannsynliggjort at skaden har oppstått som følge av en plutselig og uventet ytre påvirkning i selve hoppet.

Forsikrede har anført at det ikke var tale om et frivillig hopp, og at han måtte foreta hoppet for å unnslippe den uutholdelige lyden fordi utgangen var låst. Videre har han vist til at det var en presset og stresset situasjon, med subjektiv følelse av tidspress. Det er også vist til at han hadde tinnitusplager som gjorde det umulig for ham å oppholde seg i rommet, og at dette ville medføre en varig forverring, jf. skademelding 23.9.19.

Når det gjelder tinnitus, fremgår det ikke av den tidsnære dokumentasjonen fra sykehusinnleggelsen at denne var en faktor i hendelsesforløpet. Problemer med tinnitus er heller ikke nevnt i noen annen medisinsk dokumentasjon før i journal etter vurdering hos ØNH-lege 9.3.21, altså mer enn seks år etter hendelsen, og etter tvist oppstod med selskapet. Nemnda bemerker at det i epikrisen står at det avtales utprøving av høreapparater med maskererfunksjon og det søkes om lydpute. Dette indikerer at forsikrede ikke har hatt slike hjelpemidler tidligere, og tyder på at en evt. tinnitus i 2015 i høyden var av begrenset styrke. Forsikrede har heller ikke fremlagt en erklæring fra en sakkyndig hvor det dokumenteres at en evt. tinnitus i 2015 ville bli

varig forverret om han ikke hoppet ut av vinduet. Spørsmålet om forsikrede hadde tinnitus på skadetidspunktet, og styrken på denne, kan etter nemndas syn best kartlegges med muntlig bevisføring. Opplysningene om at hoppet var ufrivillig som en følge av forsikredes tinnitus er på denne bakgrunn tillagt begrenset vekt i vurderingen.

Nemnda betviler ikke at forsikrede befant seg i en ubehagelig situasjon med mye støy. Etter nemndas syn må hoppet likevel vurderes som frivillig. Forsikrede hadde slik nemnda ser det andre handlingsalternativer enn å hoppe ut av vinduet. Ifølge arbeidsgiver kunne forsikrede ha ringt vaktelskapet og bli sluppet ut, sannsynligvis etter ca. 15 min. I disse minuttene kunne han ha sørget for tiltak som dempet lyden, f.eks. holdt seg for ørene. Han valgte selv å hoppe ut av vinduet. Nemnda finner etter dette at det ikke er tale om en arbeidsulykke etter det markerte ulykkesbegrepet.

Det avdempede ulykkesbegrepet gjelder "en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommendes arbeid". I Rt-2005-1757 (skyggekjennelsen) avsnitt 51 uttaler Høyesterett at det ikke gjelder noe tilleggskrav om ytre hending "i tilfeller hvor arbeidstakeren på grunn av en vanskelig arbeidsstilling eller av andre grunner er blitt utsatt for en ekstraordinær belastning eller påkjenning".

Slik nemnda ser det, er det å være tilstede på kontoret når tyverialarmen utløses, ikke en situasjon som går utover hva ansatte i slike kontorbygg må forvente. Det er således ikke tale om en usedvanlig påkjenning eller belastning i forhold til det som er normalt.

I Navs rundskriv er det videre presisert at ulykkesmomentet i det avdempede ulykkesbegrepet ligger i "... en påkjenning som den skadelidte ikke er forberedt på eller ikke kan unngå."

Skadelidtes kontroll over situasjonen er således et moment som må vektlegges. Som nevnt ovenfor er det nemndas oppfatning at forsikrede i aktuelle sak hadde andre handlingsalternativer, og at han selv valgte selv å hoppe ut av vinduet. Nemnda finner etter en konkret vurdering at det da heller ikke er tale om en arbeidsulykke etter det avdempede ulykkesbegrepet.

Slik saken er presentert for nemnda har forsikrede etter dette ikke sannsynliggjort at hendelsen er å anse som en arbeidsulykke, jf. yfl. § 11 første ledd bokstav a.

Nemnda finner grunn til å bemerke avslutningsvis at muntlig bevisføring i domstolene bedre kunne belyst forholdene rundt selve hoppet, gjennomføringen av dette og forsikredes handlingsalternativer.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Tonje Giertsen (selskapsrepresentant), Jane Ytreøy Grøndalen (selskapsrepresentant), Paal Bjønness (forbrukerrepresentant) og Borgar Sandvik (forbrukerrepresentant).